1833. No. 45.

LEEUWARDER COURANT.

DINGSDAG den 4 JUNIJ.

PROVINCIE VRIESLAND.

AANBESTEDING.

Op Zaturdag den 22 Junij 1833, des voormiddags ten 10 ure, zal, onder nadere goedkeuring van het Collegie van Hun Edel Groot Achtbaren, Heeren Gedeputeerde Staten van de provincie Vriesland, van wege het Polderbestuur van het 4de en 5de Veendistrict, grietenij Ængwirden, in het Grietenij-locaal te Terband, bij het Heerenveen, ten huize van den Logementhouder *F. van der Wal*, bij publieke inschrijving en opbod, worden aanbesteed, de volgende werken, als:

1. Het leggen van eenen Polderdijk aan de noordzijde van het 4de Veendistrict, lang 5050 el; *eerstelijk in vijf perceelen en daarna in massa.*
2. Het leggen van eene vaste houten Brug in den Straatweg naar Overijssel, nabij de Kapelle van Haskerdijken; en
3. Het bouwen van een steenen Verlaat en Draaibrug, in en over de Nieuwe Vaart aan de Nieuwe Brug.

Geschiedende deze aanbesteding voor de drie genoemde werken, ieder afzonderlijk en daarna in massa; — terwijl de Bestekken en Teekeningen, ter inzage zullen liggen in het genoemde Grietenij-lokaal, alwaar ook de noodige inlichtingen van wege het Polderbestuur zullen gegeven worden; — overigens liggen de Bestekken mede ter lezing aan het Lokaal voor het Gouvernement van Vriesland te Leeuwarden, benevens in de voor deze Provincie gebruikelijke leesplaatsen.

Voorts zal acht dagen vóór de besteding de noodige aanwijzing aan de gegadigden worden gedaan, en zijn eindelijk tevens de vereischte inlichtingen te bekomen bij de Heeren Hoofd Ingenieur van den Waterstaat en den Ingenieur voor de Veenderijen, beiden te Leeuwarden.

Het Polderbestuur voornoemd,
W. H. BOURICIUS VAN IDEMA, *Vt.*
Ter ordonnantie van hetzelve,
S. P. VAN GOINGA, *Secretaris.*

OOSTENRIJK.

WEENEN, *den* 18 *Mei.* Sedert het laatste van April hebben wij aanhoudend droog weder, bij een warm of heet temperatuur; gisteren namiddag om 3 uren teekende de thermometer in de schaduw 23 gr. 25 min. *Reaumur.* De gezondheids-toestand is daarbij naar wensch. De griep is verdwenen. De velden verlangen naar regen; de wijnbergen staan voortreffelijk. Uit Hongarije heeft men dezelfde berigten.

PRUISSEN.

BERLIJN, *den* 25 *Mei.* Het groote muzijk-feest, hetwelk door het Halberstadter muzijkgenootschap in dit jaar zal gegeven worden, is op den 19, 20 en 21 Junij bepaald, en zal, onder bestuur van de heeren kapelmeesters *Frederik Schneider*, van Dessau, en *Louis Spohr*, van Kassel, plaats hebben. Het feest zal met een algemeen ontbijt (*fruhmahle*) beginnen, om de deelnemers aan het feest gelegenheid te geven, elkander te leeren kennen. Des namiddags van den 19 Junij zal in de Domkerk te Halberstadt *Samson van Händel*, door een koor zangers van 300 personen en een orchest van meer dan 100 muzijkanten uitgevoerd worden. De volgende dag is aan het wereld-muzijk gewijd, en zal er in den schouwburg een groot vocaal-en instrumentaal concert gegeven worden. Op den derden dag zal er een kerk-concert plaats hebben, waarin de volgende stukken voorkomen: de sijmphonie van *Mozart* uit *C. duur*; het vader-ons van *Mahlamn*, op muzijk gebragt van *Louis*; *Spohr*; de C. *moll*-symphonie van *Beethoven*, en een *Te Deum laudamus* van *Fred. Schneider.*

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, *den* 28 *Mei.* De personen, welke als deel genomen hebbende aan de oproerige beweging alhier, gevangen zitten, bedragen veertig; zij komen bijna dagelijks in het verhoor. Nopens den uitslag der tot heden gedane onderzoekingen is niets zekers bekend. De gevangenen genieten eene goede behandeling; doch alle gemeenschap is met hen verboden.

Het Koninklijk bestuur van Rijn-Beijeren heeft maatregelen genomen, opdat de viering van het feest van Hambach op den 27 Mei van dit jaar geen plaats hebbe.

De conferentie der protesterende kantons te Schwijtz vereenigd is op den 17 Mei voorloopig uiteen gegaan, met het stellig besluit om aan geenen algemeenen landdag, welke in strijd met de bondsakte is zamengesteld eenig deel te nemen, en zoodra de omstandigheden zulks vorderen, op nieuw bijeen te komen.

Op den 20 en 21 mei moet er in het kanton Bazel een ernstige en bloedige strijd tusschen eenige gemeenten van het Listaller gouvernement en andere, die zich aan de stad hebben aangesloten, zijn geleverd.

Het Wurtembergsch gouvernement heeft den Hoogleeraar *Uhland*, op zijn verzoek, uit 's lands dienst ontslagen, en is hij alzoo op den 25 dezer in de tweede kamer der standen toegelaten. Overigens werd aldaar in geheime zitting over het adres van antwoord beraadslaagd.

Een gedeelte der Pruissische en Oostenrijksche troepen die het grondgebied dezer stad bezetten, hebben in den vorigen nacht op de zoogenaamde Bornheimer Heide gebivouakkeerd, en naar onderscheidene kanten sterke patrouilles uitgezonden. Men verneemt dat ook in de volgende nachten dezelfde maatregelen van voorzorg zullen genomen worden, waartoe echter de aanleiding niet vermeld wordt.

Uit Pruissen schrijft men van het begin dezer maand, dat de Poolsche grenzen gedurig verontrust worden door benden opstandelingen die zich in de bosschen schuil hielden. Onder anderen was op eenen geringen afstand van de stad Straatsburg een detachement kosakken, door eene dergelijke bende overvallen.

AUGSBURG, *den* 25 *Mei.* Onze *Alg. Zeitung* bevat heden omtrent de Oostersche aangelegenheden de volgende berigten:

Konstantinopel, 7 *Mei.* De Porte heeft nog eenmaal besloten om toe te geven. Den 4 Mei is een Tartaar naar *Ibrahims* hoofdkwartier vertrokken, met het berigt, dat de Sultan bereid is, om het district van Adana aan *Mehemed-Ali, pachtwijze*, over te laten. Die plotselinge zinsverandering der Porte wordt aan vreemden invloed toegeschreven, namelijk aan Oostenrijk, welke regering het grootste verlangen aan den dag legde, om aan dezen strijd spoedig een einde te maken; doch daar benevens ook aan de tijdingen uit Bosnie en Albanie, waar men zeer voor eene verdere verbreiding van het uitgebarsten oproer te vreezen heeft. Den 5den is de generaal *Orloff*, belast met eene buitengewone zending van den Keizer van Rusland, te Konstantinopel aangekomen. Spoedig daarop liep het gerucht, dat de Porte over den gedanen stap al weder berouw gevoelde.

Tweede berigt uit Konstantinopel, van den 7 *Mei.* In den morgen van den 4den, ontving de seraskier de tijding uit Koniah, dat *Ibrahim* weinig bereidwilligheid betoonde, om aan den wensch van den Sultan te voldoen en eenen commissaris ter onmiddellijke onderhandeling naar Konstantinopel te zenden; dat bij toebereidselen maakte, welke eene hervatting der vijandelijkheden deden vreezen, en dat men op het uiterste moest voorbereid zijn, indien er niet spoedig eene overeenkomst tot stand kwam. Denzelfden dag kwam er een renbode van Prins *Milosch* aan, die over de gisting in Bosnie en Albanie de meest verontrustende berigten gaf, en den toestand van Servie voor gevaarlijk verklaarde, indien de Serviërs geene buitenlandsche hulp ontvingen. De Prins verzocht derhalve de Porte, hem of zelf bescherming te verleenen of toe te staan, om dezelve elders aan te vragen. Onder zulke omstandigheden oordeelde de Sultan den vrede niet langer te kunnen verschuiven, maar den zegevierenden vazal het laatste offer te moeten brengen. Hij zond derhalve in den avond van den 4den een Tartaar naar *Ibrahim* af, om hem te verwittigen, dat de gedane vordering omtrent Adana in den keizerlijken raad voor zoo verre ingang gevonden had, dat hij, de Sultan, bereid was, om gemeld pachaliek aan *Mehemed-Ali* in erfelijke pacht over te geven, doch onder voorbehoud eener jaarlijksche schatting, welke waarschijnlijk in timmerhout zou moeten voldaan worden. De vraag is nu, of *Ibrahim* met dat beding zal te vreden zijn, dan of hij wegens de schatting zwarigheden zal maken. De graaf *Orloff* heeft bij zijne aankomst dadelijk gehoor bij den Sultan gevraagd, om hem de bedoelingen van Z. M. den Keizer van Rusland mede te deelen. Het zal te Petersburg zonderling voorkomen, en graaf *Orloff* zou het wel kwalijk kunnen nemen, dat de Sultan, ofschoon van zijne aanstaande komst verwittigd, zich nogtans gehaast heeft, om den vrede door de laatste, maar hardste concessie van *Ibrahim* te koopen. In allen gevalle blijven de Russische troepen bij Scutari gelegerd tot *Ibrahim* den terugtogt aangenomen heeft, en de vrede bepaaldelijk gesloten is. De admiraal *Roussin* is over de keer van zaken zeer tevreden.

„ *Berigt van den* 8*sten.* Den 4 Mei heeft de Sultan zijne toestemming, op het dringende verzoek van *Ibrahim*-Pacha, om denzelven met het bestuur van het district Adana te begunstigen, naar Kutahia verzonden. Dit district wordt derhalve bij de overige concessiën aan *Mehemed-Ali* gevoegd, en wel onder den titel eener pachting (Muhaszalic). — De graaf *Orloff* is den 5 Mei te Bujukdére geland. Hij bekleedt de waardigheid van buitengewonen gezant bij den Sultan, en tevens is de Russische bulpmagt ter land en ter zee onder zijn opperbevel geplaatst. — De Engelsche gezant bij de Porte, lord *Ponsonby*, is mede te Konstantinopel aangekomen.

FRANKRIJK.

PARIJS, *den* 27 *Mei.* Het met Holland gesloten provisionele traktaat houdt al onze dagbladen bezig. Naar men zegt hebben de hertog *van Broglie*, de baron *van Werther* en de heer *Lehon* heden morgen over hetzelve eene conferencie gehad. De aanmerkingen van den Belgischen minister daarop moeten zeer slecht ontvangen geworden zijn. De *Messager* merkt aan dat, daar de vrije vaart op de binnenwateren niet, even als die op de Schelde, provisioneel is toegestaan, het geheele voordeel, hetwelk Belgie uit dit voorloopig verdrag kan trekken, daarin bestaan zal, dat het de benoodigdheden tot eigen binnenlandsch vertier over Antwerpen in plaats van over Ostende zal kunnen ontvangen. Te gelijker tijd bleef de Koning van Holland, door het bezit der forten en door zijne zeemagt, meester om te eeniger tijd de Schelde weder te sluiten. De *Gazette de France* beweert dat Vorst *Leopold* allerdringendst bij de twee Mogendheden eene voortduring van den wapenstilstand verzocht had. Dit, benevens de vervolging der Oranjegezinden, moest dienen, om aan zijn gouvernement de meerderheid in de nieuwe kamer, met welker verkiezing men bezig was, te verwerven. Holland had overigens, met het provisionele traktaat, ook het voordeel erlangd, om de definitieve schikking weder aan eene regtbank op te dragen, waarin het zeker was drie der vijf stemmen in zijn voordeel te hebben.

Er zijn hier berigten, luidens welke de Groote Heer afstand van het distrikt Adana gedaan zou hebben, en ten gevolge daarvan een definitief traktaat tusschen hem en *Mehemed-Ali* zou gesloten zijn. Velen twijfelen intusschen aan de juistheid dezer tijding, welke mogelijk niets anders is dan het berigt van den uitslag der onderhandelingen, die tusschen *Ibrahim* en den heer *de Varennes* hebben plaats gehad en ten gevolge van welke de vrede ook te Alexandrie, als werkelijk gesloten, gevierd geworden is. Men weet dat alstoen ten minste de Sultan, tegen de verwachting misschien van den Franschen gelastigde, geweigerd heeft den afstand van Adana goed te keuren. Thans zegt men ook, dat de jongste aan den admiraal *Roussin* gezondene depêches ruimere volmagten inhielden, en hem tevens aankondigden dat er weldra eene Fransche vloot zou opdagen, om zijne onderhandelingen te ondersteunen. (Men vergelijke de Duitsche berigten hierboven, luidens welke de Sultan *Adana* werkelijk, althans in erfpacht, afgestaan heeft. De vrede zou dus gesloten kunnen zijn, te weten bijaldien *Mehemed*, of in deszelfs naam *Ibrahim*, met zulk eenen afstand genoegen genomen heeft.)

Er moet, volgens sommigen, nog veel onmin bij ons ministerie heerschen. De minister van finantien *Humann* is, zegt men, door dien van oorlog *Soult*, op nieuw zeer hevig aangetast geworden, en wel met medewerking der doctrinairen. Andere berigten spreken van een tijdelijk verlof, hetwelk door den heer *de Broglie* verlangd zou zijn, tot groote verwondering van ons publiek, hetwelk niet begrijpt hoe, in het tegenwoordige tijdsgewricht, een minister van buitenlandsche zaken zich van zijnen post zou kunnen verwijderen.

Volgens tijdingen uit Londen, welke men gisteren avond ontvangen heeft, schijnt de hertog *van Orleans* over zijne Engelsche reis niet zeer voldaan te wezen en zou het waarschijnlijk zijn dat hij zich, nog voor den bepaalden tijd, naar Belgie begaf. Hier zal hij blijven tot dat de Koning, zijn vader, de kampen van Rocroij en Wattignies gaat bezoeken. Tot deze reis worden op het kasteel van Eu groote toebereidselen gemaakt en vele kunstwerken daar heen gevoerd.

De geruchten eener aanstaande ontbinding der kamer blijven stand houden, en men zegt dat vele leden, hierover verontwaardigd, voornemens zijn, bij de discussie van het budget de oppositie te versterken; men denkt echter dat de meerderheid aan het ministerie blijven zal.

De *Messager* meldt heden weder, dat de graaf *Hector de Lucchesi Falli*, niet alleen te Parijs gekomen is, maar zich er nog werkelijk bevind. Hij zou gisteren eene conferencie met den Oostenrijkschen ambassadeur graaf *d'Appony* gehad hebben, die uit Praag een brief van *Karel den tienden* voor hem ontvangen had. Ook moet graaf *Hector* aan de Koningin, de Prinsen en Prinsessen, voorgesteld geworden zijn, bij welke gelegenheid hij met de etikette behandeld was, die in gevalle van huwelijk met de linkerhand gebruikelijk is. Voorts zeide men dat hem veroorloofd zou worden, met de hertogin scheep te gaan, maar dat van hem gevorderd werd, dat hij de geboorteakte der jonge *Maria Anna Rosalia* teekende. Men denkt dat de hertogin in de eerste helft van Junij Blaije zal verlaten.

Voor eenige dagen is er gezegd dat het huwelijk van de hertogin *van Berry* met den graaf *Lucchesi Palli* een zoodanig was, als waarvan door de *Gazette de France* eene nadere beschrijving was gegeven. Thans laten wij die beschrijving hier volgen:

„ De geheime huwelijken zijn acten die in Italie een wettelijk karakter hebben; en zulks laat zich ligtelijk begrijpen, wijl zij daar, even als in meest al de andere staten van Europa, niet anders bestaan dan in de godsdienstige plegtigheid die dezelve bevestigt.

„ De vrouw in Italie, die het vruchtgebruik niet wil verliezen, haar door haren overledenen man bij uitersten wille vermaakt, onder voorwaarde van weduwe te blijven en zijnen naam te blijven voeren; de Prinses die geenen afstand wil doen van de voogdijschap harer kinderen, verbinden zich, volgens het kanonieke regt, door een geheim huwelijk, met de benaming van *matrimonium conscientiae* bestempeld. De acte daarvan wordt door den bisschop van het kerspel opgenomen in een afzonderlijk register, hetwelk bij verpligt is te bewaren en met de grootste zorgvuldigheid onder slot te houden; op hetzelfde register wordt aanteekening gehouden van de kinderen, in die soorten van huwelijken verwekt.

„ De echtgenooten wonen, naar mate hunne omstandigheden zulks medebrengen, al of niet onder hetzelfde dak. Het vaderschap der kinderen vermag niet onderzocht te worden: zie daar de wetgeving op de geweten-huwelijken."

Onze *Nouvelliste* deelt den navolgenden firman mede, die den 6 Mei door den Sultan uitgevaardigd, en met de laatste berigten uit Konstantinopel bij de Fransche Regering ontvangen zoude zijn. Wij nemen dit stuk over, doch meenen daarbij te moeten herinneren, dat even zoo als er tusschen de laatste Fransche en Duitsche berigten uit Konstantinopel tegenstrijdigheid bestaat, zoo ook in de laatstgenoemde met geen enkel woord van de uitvaardiging van zulk een firman gerept wordt:

„ *Bevel aan den Vizier, enz., en alle openbare ambtenaren in Natolie.*

„ De verzekeringen van trouw en gehechtheid, die ik laatstelijk van den pacha van Egypte, *Mehemed-Ali* pacha, en diens zoon *Ibrahim* heb ontvangen, zijn door mij aangenomen, en ik heb hun mijne Keizerlijke gunst geschonken. *Mehemed-Ali* is in de Pachaliks van Kreta en Egypte bevestigd geworden. Uit aanmerking van zijn bijzonder verzoek heb ik hem de gewesten van Damaskus, Tripoli in Syrie, Seyde, Safed, Aleppo, de districten van Jerusalem en Naplous, met de bescherming der bedevaart-gangers en het bevel over Djidda, opgedragen. Zijn zoon *Ibrahim* is op nieuw met den titel van Scheikh-al Harem van Mekka en met het distrikt van Djidda bekleed geworden; bovendien heb ik voldaan aan zijn verzoek, om het gewest van Adana in pacht aan hem over te laten.

„ Naar de billijkheid, menschlievendheid en genade, die God aan mij heeft ingegeboezemd, beveel ik, aan wien zulks aangaat in de verschillende gedeelten van Natolie, om de ingezetenen en aanzienlijken wegens het verledene nimmer te vervolgen en de vroegere voorvallen te vergeten. Gij van uwen kant zult aan allen, die onder uw gezag geplaatst zijn, mijne grootmoedige bedoelingen doen kennen; gij zult de gemoederen te dien opzigte gerust trachten te stellen, en u beijveren om te bewerken, dat het volk, hetwelk een door God aan mij toevertrouwd pand is, mijner in deszelfs gebeden gedenke.

„ Om u daarvan te onderrigten is deze firman uitgevaardigd. Zorgt dus dat gij u daraan gedraagt, en gedoogt niet dat iemand, strijdig met mijnen oppersten wil, bemoeijelijkt worde."

NEDERLANDEN.

's HERTOGENBOSCH, 30 *Mei.* Heden wacht men in deze vesting 200 karren uit de omliggende gemeenten, ten einde de benoodigdheden voor het kamp van Oirschot derwaarts over te voeren. Een deel van de 3de divisie, en onder andere de twee bataillons van de 13de afdeeling, hebben last, om westwaarts te trekken.

Dezer dagen is het besluit genomen, om nog eene aanmerkelijke uitbreiding te geven aan de veldwerken van Littholjen, en dien ten gevolge daartoe verscheidene gronden in te nemen. — Met de inundatien blijft alles nog op den vorigen voet.

'sGRAVENHAGE, *den 29 Mei.* Door Z. M. is bij besluit van den 24 Mei 1833, onder anderen gedaan de navolgende benoeming:

Tot regter in de regtbank van 1sten aanleg te Heerenveen, is plaats van wijlen Mr. *H. Gratama*, Mr. *C. H. S. Boelens*, procureur bij die regtbank.

In de bijeenkomst van de tweede kamer der Staten-generaal van heden is ingekomen eene koninklijke boodschap, ten geleide van een ontwerp van wet tot het nader beschikbaar stellen van sommen op de begrooting, aangenomen bij de wet van 22 November 1832 voor uitgaven die het gevolg kunnen zijn van den voortdurenden staat van oorlog in 1833. — Bij dit ontwerp wordt voor de marine beschikbaar gesteld de som van *f* 1,444,548; voor financien *f* 5,032,258; voor oorlog *f* 10,581,366; te zamen *f* 16,758,173. Tevens wordt bij hetzelve bepaald, dat, bij het wegvallen van de omstandigheden, ter oorzake van welke deze credieten beschikbaar worden gesteld, over het alsdan nog niet gebruikte gedeelte niet anders dan ten gevolge van nieuwe wettelijke bepalingen zal kunnen worden beschikt.

In de memorie van toelichting, welke dit ontwerp vergezelt, wordt aangemerkt, dat thans voor marine en oorlog reeds is voorzien in de buitengewone behoeften tot het einde van Junij, en dat, — bij de aannadering van dat tijdstip, zonder dat er afdoende gronden zijn om het ophouden der buitengewone uitgaven voor die departementen alsdan te kunnen verwachten, gelijk mede bij den ophanden zijnde vervaltijd van een half jaar rente der nationale schuld met 1 Julij, zonder dat er bepaald uitzigt is, dat de voldoening van een deel derzelve reeds dadelijk elders zal plaats hebben, — het noodzakelijk wordt, maatregelen te nemen, om den staat van verdediging te handhaven, en 's lands crediet, door de regelmatige voldoening der renten, weder te bevestigen; — dat door de voorgedragene beschikbaarstelling (bedragende voor de departementen van marine en oorlog twee derde deelen van hetgeen nog overschiet op de sommen, die voor buitengewone behoeften van 1833 beraamd zijn en, wat het departement van financien betreft de helft van hetgeen de geheele buitengewone raming bedraagt) al de uitgaven van de beide eerstgenoemde departementen tot het einde van October zullen kunnen worden volgehouden, en de renten der nationale schuld van Julij geheel zullen kunnen worden voldaan; — dat alzoo de dienst zal zijn verzekerd, tot dat er gelegenheid is, om in de volgende gewone zitting, naar mate van den loop der zaken, de behoeften van de laatste maanden des jaars te overwegen; — dat de middelen tot dekking aanwezig zijn, ten gevolge van de deelnemingen in de leening van 22 November 1832.

Nog zijn bij de kamer ingekomen zeven ontwerpen van wet, houdende veranderingen in het 4de boek van het burgerlijk wetboek.

Door den voorzitter is aan de kamer medegedeeld een afschrift van het tractaat tusonze regering en die van Schaumburg-Lippe, wegens het *jus detractus.*

Voorts zijn ingekomen onderscheidene rekesten, als: uit Amsterdam, Rotterdam en Dordtrecht betreffende de wet op de suiker; en eenige uit Groningen over het kadaster; enz.

Van den 31sten. Gisteren en heden zijn de afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal vergaderd geweest, ten einde over de kredietwet en de te maken veranderingen en verbeteringen in de onderscheidene titels van het Burgerlijk Wetboek, te delibereren. Het rapport der centrale afdeeling over de kredietwet wordt spoedig te gemoet gezien. Intusschen is de publieke Zitting der Tweede Kamer, tegen morgen, ten twaalf ure, bijeengeroepen. Zoo men verneemt zal in dezelve, door Z. Exc. den Minister van Buitenlandsche Zaken, namens Z. M., staatkundige mededeelingen worden gedaan.

Dingsdag 28 Mei is de stoomboot *de Batavier*, met de depeches, betreffende de ratificatie van het voorloopige tractaat van den 21sten Mei, naar Londen gestevend.

De stoomboot *de Batavier*, welke van Londen alhier te lande is teruggekomen, heeft, naar men verneemt, de tijding medegebragt, dat het embargo in Engeland is opgeheven, — Gisteren verhaalde men te Rotterdam, dat reeds een ontslagene Oost-Indie-vaarder voor onzen wal was.

Voorloopig zullen, zegt men, bij de armee geene verlofgevingen meer verleend worden; maar er zou bepaald zijn om na verloop van vier weken aan alle vrijwilligers bij het leger een onbepaald verlof te geven, en ook de helft der schutters insgelijks met groot verlof naar hunne haardsteden te doen terugkeeren.

De *Emancipation* van den 29 Mei deelt de volgende berigten mede:

„ De Koning (Prins *Leopold*,) is naar het kamp van Diest vertrokken, om aan zijnen neef, den prins *van Reuss*, het Belgische (Fransch-Belgische) leger te laten zien. (En misschien om hem zijne dappere daden in den tiendaagschen veldtogt, met deze troepen verrigt, te verhalen. De weg van Leuven naar Mechelen zou van deze dapperheid kunnen getuigen.)

„ Nu de plunderingen voor eenigen tijd zijn gestaakt, beginnen de eigenaars der geplunderde huizen schadevergoeding te vorderen. De heer *Delrue*, te Antwerpen, heeft onder anderen 10,000 guldens gevorderd voor schade en interest.

„ De verkiezingen worden in onderscheidene districten voortgezet, doch vallen, over het algemeen, niet naar verwachting van ons gouvernement uit. (In het distrikt van Virton, Luxemburg, hebben eenige personen, die zich overtuigd houden, dat Luxemburg aan het huis vanOranje behoort en nimmer aan Belgie zal komen, den Prins *van Oranje* hunne stem gegeven.)

„ Op den 26 dezer heeft op den grooten weg van Charleroy naar Philippeville een droevig ongeluk plaats gehad, bij gelegenheid van een togt, welke door zekeren heer *Cochaux*, werktuigkundig-Ingenieur, met een door hem uitgedacht stoomwerktuig, tot het voorttrekken van wagens en andere vrachten, van eerstgemelde plaats op den weg naar Philippeville ondernomen werd. De te voren aangekondigde togt had een groot aantal nieuwsgierigen gelokt. Ten zes ure des avonds reed men af. De heer *Cochaux* bestuurde zelf het stoomwerktuig aan hetwelk een groote wagen was vastgemaakt, waarop een vijftigtal personen hadden plaats genomen, terwijl achter den wagen nog eene caleche volgde, waarin zich negen personen bevonden. Aan de afdaling van zekere hoogte gekomen, besloot de heer *Cochaux* den gang van het werktuig een weinig te vertragen en de ketting, waarmede de wagen aan het stoomwerktuig verbonden was, eenigzins te verlengen; uit voorzorg plaatste men steenen achter de wielen van den wagen, doch op het oogenblik, dat deze van de stoom-machine was losgemaakt, rolde hij nogtans door zijne eigene zwaarte achterwaarts uit en stortte weldra, met al de personen, die zich op den wagen bevonden, van eene schuinte, ter hoogte van acht of negen ellen naar beneden. Drie van de 58 personen, die op den wagen waren, werden geheel verpletterd en zeven anderen zwaar gekwetst. Alle, zoo wel de deelgenooten van den togt, als de talrijke aanschouwers, een oogenblik te voren in volle vreugd, werden op dit vreesselijk voorval van schrik en ontsteltenis getroffen. Gelukkig nog waren eenige lieden van de kunst nabij, om de gekwetsten terstond hunnen bijstand te verleenen."

In den Brusselschen *Lynx* van den 29 Mei leest men het volgende:

„ Een onzer lezers berigt ons, dat de regering eindelijk maatregelen genomen heeft, om voor de Protestanten te Heerle, Beek, Meersen en Gulpen (Galoppe), in de provincie Limburg, afzonderlijke gebouwen voor de uitoefening van hunne eeredienst te doen stichten. Dit is eene daad van regtvaardigheid jegens deze Protestanten, die bij de omwenteling van 1830 van de hun toebehoorende kerken beroofd zijn geworden. Men hoopt, dat de regering aan de andere billijke klagten van gelijken aard, die het bestuur der protestansche kerken in Belgie niet ophoudt te doen, insgelijks regt zal laten wedervaren. Mogten de ministers voortdurend voor deze klagten doof blijven, dan zal men zich wel genoodzaakt zien te beproeven, of eene poging bij de wetgevende kamers iets meer zal uitwerken."

Hetzelfde blad deelt in zijn nommer van den 30 eene nieuwe verklaring van den Antwerpschen commissaris van politie *Haghe* mede, welke die van zijn ambtgenoot *Deduve*, wegens de op den 21 Mei gepleegde buitensporigheden, bevestigt en aanvult. De heer *Haghe* zegt daarin, dat hij den 21sten, ten half vijf ure nadenmiddag, van den directeur der politie *Ubrichs* berigt had ontvangen, dat de te Antwerpen in bezetting liggende mariniers van hunne officieren *de magtiging* hadden bekomen, om zich, mits ongewapend, voor het gebouw van de societeit *la Loijauté* te begeven, ten einde aan de leden daarvan te beletten om bijeen te komen; dat hij dadelijk dit berigt aan den procureur des Konings had medegedeeld, die beloofd had terstond aan den plaatselijken kommandant te schrijven, opdat deze de mariniers in hunne kazerne mogt consigneren; dat dit berigt echter waarschijnlijk te laat was gekomen, daar men tegen zes ure van alle kanten de mariniers, vergezeld door sommige andere krijgslieden en door personen in blaauwe kielen, die insgelijks het voorkomen van soldaten hadden, voor het gezegde gebouw had zien bijeenkomen; dat hij en zijne ambtgenooten zich bij herhaling tot den generaal *Buzen*, den majoor *de l'Eau* en andere bevelhebbers hadden gewend, om eenige gewapende magt te hunner beschikking te erlangen, doch dat zij niets anders dan een achttal gendarmes hadden kunnen verwerven. Eerst lang nadat de heeren *Geelhand*, de commissaris *Deduve*, de schepen *Janssens* en andere personen mishandeld waren geworden, was er eene genoegzame gewapende magt verschenen, bij welker eerste gezigt de zamenscholing dadelijk uiteen was gegaan. Ook toen hij, commissaris *Haghe*, later in den nacht, vernomen had dat men het huis van den heer *Delrue* plunderde, had hij van den plaatselijken bevelhebber de hulp der gewapende magt verzocht; doch ook toen was deze zoo traag aangerukt, dat bij derzelver verschijning het werk der verwoesting geheel voltooid was.

Tot nu toe schijnen de te Antwerpen bevelvoerende officieren het niet noodzakelijk te hebben geacht, om de zoo stellige beschuldiging, dat zij, in plaats van de personen en eigendommen der ingezetenen te beschermen, die willens en wetens hebben laten aanranden, tegen te spreken of te wederleggen.

DORDRECHT, *den 31 Mei.* De Engelsche stoomboot, met de passagiers en brievenmaal voor Holland, was eergisteren morgen naauwelijks van Londen afgevaren, toen zij de stoomboot *de Batavier* ontmoette, den referendaris *Mazel* met de bekrachtiging der overeenkomst van den 21 dezer naar Londen overbrengende.

Naar men verneemt, heeft reeds gisteren van Rotterdam een schip onder Nederlandsche vlag de reis naar Batavia aangenomen, hetwelk heden of morgen door een tweede zou gevolgd worden; en volgens berigt van den Briel hadden zich voor de [illegible] reeds drie Engelsche schepen vertoond, die, nog niet toegelaten kunnende worden, wederom naar zee gegaan waren om na verloop van twee of drie dagen zich op nieuw ter toelating aan te melden.

Men heeft alhier berigten uit Batavia ontvangen, van den 2 Februarij, op welk tijdstip aldaar nog niets ten aanzien van het embargo bekend was; de schepen *de Dankbaarheid* en *de Maas* zouden den 5den, en *de Helena Christina* den 10den vertrekken om de reis naar het vaderland aan te nemen.

LEIJDEN, *den 28 Mei.* Met genoegen hebben wij vernomen, dat onze stadgenoot, de dappere matroos *J. J. Robert*, (thans geplaatst aan boord van Zr. Ms. wachtschip *Minerva*, te Vlissingen) die met gevaar van zijn leven de gevangenschap in Frankrijk is ontvlugt, door eenige heeren studenten met eene kostbare zilveren tabaksdoos is begiftigd geworden. Voor welk geschenk hij gisteren aan de edele gevers zijnen dank is komen betuigen, en in de zaal der societeit *Minerva* is toegelaten geworden. In de tabaksdoos vindt men het volgende geschreven: *Hulde van eenige Leijdsche Studenten, aan J. J. Robert, geb. 14 Nov. 1811 te Leijden, voor betoonden moed op den 15 Dec. 1832, bij de belegering der Citadel van Antwerpen.*

ZWOLLE, *den 27 Mei.* Het achttiende eeuwfeest van de Goddelijke invoering des Christendoms in de wereld, is hier ter stede plegtig, met godsdienstige jubel gevierd geworden. De deelneming in de Christelijke feestviering, bij welke de weleerwaarde *van Senden* voorging, was algemeen en groot, en de indruk, dien zij maakte, gelijk men trouwens verwachten kon, hoogst gezegend. Men twijfelt er niet aan, dat het voorstel, om het Pinkster van dit jaar als eeuwgetijde te vieren, bijna overal in Nederland den verdienden ingang zal gevonden hebben. Althans heeft een berigt uit Dordrecht dd. 22 Mei, in onderscheidene nieuwspapieren geplaatst, geenen indruk gemaakt, als steunende op het verkeerd begrip van de veronderstelling waarop de eerwaarde *van Senden*, zijn voorstel gebouwd heeft.

De eerwaarde *van Senden* houdt zich toch bij zijn voorstel aan de Christelijke telling, volgens welke het jaar, dat door *Jezus* ingetreden was, als het jaar zijnes ouderdomst gerekend wordt, gelijk elk gevoelt, die weet dat onze Christelijke telling niet met het jaar *nul*, maar met het jaar *één begint.*

LEIJE onder FINKUM, (provincie Vriesland), *den 25 Mei.* Heden avond had alhier in de nabijheid van deze gebuurte, bij een spoedig opkomend onweder, een allerdroevigst ongeluk plaats. Een jongeling genaamd *Klaas Tabes Zondervan*, oud ruim 19 jaren, van den akker komende en zich naar huis willende begeven, werd door eene verschrikkelijke uitbarsting van den bliksem zoodanig getroffen, dat hij terstond dood ter neder geslagen werd. Een man uit deze buurt vernomen hebbende wat er gebeurd was, snelde toe, en bevond dat zijne kleederen in brand waren, dewelke hij door middel van eenen zak nat te maken, spoedig uitbluschte, maar zag in den ongelukkigen geen spoor van leven meer.

MENGELWERK.

Het navolgend Verhaal is hoofdzakelijk getrokken uit de *Ost-Friesische Mannigfaltigkeiten* (3 Jahrgang, Aurich 1786,) naar een door WIARDA bewerkt stuk, en wij laten dus ook de daarin voorkomende gevoelens, welke soms tegenstanders vinden mogten, voor zijne rekening. Eenige veranderingen en vermeerderingen hebben wij er bijgevoegd, en het aldus geplaatst onder de Bijvoegsels en Aanteekeningen op de Friesche Kronijk, getiteld *It aade Friesche Terp of Kronyk der Geschiedenissen van de Vrije Friesen*, waarvan thans een nieuwe druk ter perse is, uitgegeven wordende door den Boekhandelaar J. PROOST alhier. — Hoezeer nu dit Verhaal voor eene meerdere uitwerking en misschien verbetering vatbaar ware, hebben wij het voor ons plan voldoende en belangrijk genoeg geacht, om het tevens als eene Bijdrage voor Frieslands Geschiedenis in het Mengelwerk dezer Courant te plaatsen.

DE KRUISTOGTEN DER FRIEZEN NAAR PALESTINA.

Zoo liet het Voorgeslacht het edel denkvermogen
Zich rooven; alles lag voor 't Bijgeloof gebogen:
Hem staat, met krommen hals, de trotsche Huichlarij,
En, 't aangezigt vermomd, Bedrog, zijn vader, bij.
HALLER.

In de Europesche geschiedenis maken de kruistogten een allerbelangrijkst tijdvak uit. Door dezen werd Europa ontvolkt; millioenen vonden in Hongarijen, Griekenland, Syrië, Palestina, Egijpte, in de Middellandsche Zee en onder weg hun graf; door dezen schoot het bijgeloof vaste wortelen, werd de Pauselijke stoel verheven boven de troonen van wereldlijke regenten, wies het monnikendom door blinde gehoorzaamheid aan en ontstonden te voren onbekende orden, kloosters en prachtige kerken; door dezen werden onnoemelijke schatten van Europa in Azië begraven, en wereldlijke Vorsten werden, door de verwijdering van magtige vassalen, despoten. Daarentegen gaven zij aanleiding dat kunsten en wetenschappen van het eene volk tot het andere overgebragt en door Europa verbreid werden. In deze Kruistogten hebben ook onze Voorvaderen, de Friezen, deel genomen. Daar nu de geschiedenis van de Kruistogten der Friezen door onze historieschrijvers deels onaangeroerd blijft, deels stuksgewijze en zonder zamenhang geleverd wordt, zoo veroorloof ik mij, onze lezers in eenige bladen met dezelve bezig te houden.

Reeds ten jare 637 hadden de Saracenen onder hunnen Kalif Omar I zich meester gemaakt van Palestina en de Heilige Stad, en zij bleven meer dan vijfthalve eeuw in derzelver rustig bezit. Tegen het einde der elfde Eeuw kwam Peter, de Kluizenaar, een ondernemende dweeper, te Rome. Hij schilderde met krachtige verwen de gruwelijke vervolgingen, die de verdrukte Christenen van de Mohamedanen lijden moesten. Een bewegelijke brief van Simon, den Patriarch van Jeruzalem, bevestigde zijne reden. Paus Urbanus II gaf hem volmagt, om de wereldlijke Vorsten aan te moedigen tot de bevrijding des Heiligen Lands uit de handen der barbaren.

Daar liep Peter met het Krucifix in de hand, barrevoets en blootshoofds Italië, Frankrijk en Duitschland af. Zijne dweeperij, zijn prediken, de brief des Patriarchs en de Pauselijke Bulle verwekten overal dorst naar Turkenbloed. In het jaar 1095 hield de Paus, eerst te Placenza, en in Nov. deszelfden jaars te Clermont in Auvergne eene groote Kerkvergadering. Na het eindigen eener vurige rede, waarin de Paus een Kruistogt had bevolen, riep de ontelbare verzamelde menigte uit: „ God wil het, God wil het!" — Ridders, die avonturen zochten; monniken, welken het klooster te eng was; verrukte vromen, die met den helm op het hoofd en het zwaard in de hand den hemel dachten te verwerven; schuldenaars, die zich van hunne schuldeischers wilden ontdoen; gauwdieven en booswichten, die de welverdiende straffen ontliepen; straatslijpers, die het omzwerven boven eene eerlijke kostwinning verkozen; knechten die zich van het juk hunner heeren ontsloegen; in één woord allen, die het zwaard konden voeren, maakten zich voor en na gereed tot eenen krijgstogt tegen de Saracenen. Alle deze krijgslieden ontvingen, terstond bij hunne aanwerving, een klein kruis, dat zij op den schouder vastmaakten. Aan dit kruis kon, gelijk eertijds de studenten aan de cocarde, een ieder zijnen landgenoot kennen (*a*). Naar dit kruis werden de soldaten Kruisbroeders-, en deze togten Kruistogten- of ook heilige Krijgstogten genoemd.

Er werd dan tot eenen heiligen krijgstogt besloten en een leger van 300.000 man onder verschillende hoofden bij een gebragt. Een Fransch Ridder, Walter (Gautier)

(*a*) De meeste Geschiedschrijvers spreken van roode kruisen. Dit kan van den eersten Kruistogt waar zijn; doch in de volgende hebben voorzeker de onderscheidene natien zich door de kleuren kenbaar gemaakt. „ De Koning van Frankrijk nam met „ de zijnen roode-, de Koning van Engeland met de zijnen witte-, de Graaf van „ Vlaanderen met de zijnen groene kruisen aan."
Et Rex Franciae cum suis rubeas cruces, Rex Angliae cum suis albas, Comes Flandrensis cum suis virides suscipiunt. ANDR. SYLV. MARCIAN; ad ann. [illegible]

trok met 20,000 man vooruit. Deze Christelijke barbaren pleegden in Bulgarië met moorden en stelen grooten moedwil; waarom de Bulgaren zich vereenigden en schier deze gansche voorhoede nedersabelden. Peter de Kluizenaar voerde zelf 20,000 man aan en volgde Wouter. Het ging hem echter in Hongarije en Bulgariën niet veel beter. Hij kwam evenwel met het gering overschot zijner troepen in Konstantinopel aan. Nog een ander legor, dat op 200,000 man geschat wordt, en uit Duitschers, Franschen en Engelschen bestond, leed buitengewoon veel door het zwaard der Hongaren, en meer nog door den honger en het gebrek. Een andere hoop scheepte zich in en kwam door de Middellandsche zee in Sijrië. Godfried van Bouillon voerde 80,000 Duitschers aan, en trok met dezen naar Philopolis. In het jaar 1097 vereenigde zich het gansche Christen-leger, dat door eenige Schrijvers op 500,000 voetknechten en 130,000 ruiters wordt geschat, te Chalcedon. Nu vingen de Christenen hunne ondernemingen tegen de Saracenen en Turken aan. Zij veroverden Nicea, Antiochië, Cesarea en eindelijk in 1099 ook stormenderhand Jeruzalem, alwaar Godfried van Bouillon, Hertog van Neder-Lotharingen tot Koning van Jeruzalem werd uitgeroepen (*b*).

In dezen eersten Kruistogt hebben ook de Friezen deel genomen. Zij zijn om Frankrijk, Spanje en Italië henen naar Palestina gezeild. De jaarboekschrijvers noemen ons de voornaamste Edellieden, die den togt mede ondernomen hebben, als Tjepke Forteman, Jarich Ludinga, Epo Hartman, Igo Galama, Feico Botnia, Eelco en Sicco Liaucama, en Ubbo Harmana. Bij de belegering van Nicea zijn Hartman en Forteman, de laatste van zijn geslacht, gesneuveld. Eelco Liaucama zoude zich bijzonder onderscheiden hebben. Hij was Generaal over 3000 man ruiterij en werd eerst tot bevelhebber van Nicea aangesteld, doch ging daarna, ontevreden over zijnen werkeloozen toestand, verder in Palestina, in garnizoen.

Hermana en Galama zijn in eenen veldslag, — en Sicco Liaucama en Botnia bij de verovering van Jeruzalem zwaar gewond geworden. Na hunne herstelling zijn deze beiden eindelijk door den Koning Godfried tot ridder geslagen. Naderhand zijn nog verscheidene Friesche Edellieden, Homminga, Roorda, Camminga en Ockinga naar Palestina getogen en hebben onder Boudewijn, den tweeden Koning van Jeruzalem, lauweren bevochten tegen de Saracenen. Daardoor stonden zij bij den Koning en voornaamste Hoofden van het Rijk in bijzondere hoogachting. De Faam hunner heldendaden drong gansch Europa door, en de Koning wilde hen noode ontslaan uit zijne dienst. Hij geleide hen in persoon met honderd Ruiters naar Jaffa, alwaar zij zich inscheepten en over Venetien en Rome den 15 December 1106 in goeden welstand in Friesland terug kwamen. Zij werden door hunne vrienden in plegtigen optogt, met kruis en vanen, onder gejuich en blijdschap ontvangen. In dit jaar zijn de meeste Friezen weder terug gekomen (*c*).

Watze Herama, vroeger teruggehouden door de ziekte van zijnen reisgenoot Roorda om naar Palestina te reizen, schijnt in den jare 1119 met dezen en andere Friesche Edelen, als Hermana, Homminga, Okkinga en Camminga over Venetien en Jaffa den togt te hebben aangenomen. Zij streden in 1120 dapper, dan dit gevecht viel voor hun nadeelig uit. Herama en Homminga werden verslagen. Koning Boudewijn met de Edelen, waaronder ook Camminga en Okkinga vielen den Parthen in handen, Roorda en Hermana werden zwaar gewond, doch ook weder genezen en de gevangenen uitgewisseld (*).

In het jaar 1145 liet Paus Eugenius III door den heiligen Bernard op nieuw het Kruis prediken. Keizer Koenraad en Lodewijk VII van Frankrijk namen zelve het Kruis aan. De togt werd in 1147 aangevangen doch liep, voornamelijk door de trouwloosheid des Oosterschen Keizers Manuel, ongelukkig af. Na vruchtelooze belegering der stad Damascus, trok het geringe overschot des Christen-legers weder huiswaarts.

Dezen tweeden heiligen krijg schijnen de Friezen niet mede bijgewoond te hebben. De Paus echter beval eenen dubbelen Kruistogt ten zelfden tijde (1149), eenen naar Spanje om de Saracenen te verdrijven, en een' anderen tegen de ongeloovige Sclaven aan de Oostzee. Tot beide Kruistogten hebben zich voornamelijk de Westphalingers, Friezen en Hollanders laten gebruiken (*d*).

Helmold, een geschiedschrijver, die omtrent dezen tijd leefde, laat eenen Frieschen Priester Gerlaf, toen de Sclaven de Friezen ingesloten hadden, aldus aanspreken: „*Nescitis apud Slavos nulla gens detestabilior Fresis? Sane foetet eis odor noster.*" „Weet gij niet dat bij de Slavoniers geen volk zoo zeer verfoeid wordt als de Friezen? Zij mogen ons waarlijk niet eenmaal rieken (*e*). Een duidelijk bewijs dat de Friezen met de Sclaven wakker aan den slag geweest zijn.

Intusschen werd de toestand der Christenen in het Oosten van tijd tot tijd moeijelijker en gevaarlijker. De Sultan Saladin, deze om zijne grootmoedigheid en dapperheid in de geschiedenis zoo bekende Vorst, veroverde ten jare 1187 eindelijk Jeruzalem, en maakte een einde aan het Koningrijk, dat 88 jaren bestaan had. Nu maakte de Paus een gruwelijk alarm, en bewoog den Keizer Frederik Roodbaard (Barbarossa), Koning Filips II (Philippus Augustus) van Frankrijk en Richard I (Leeuwenhart) van Engeland nog eenen Kruistogt te wagen. In 1189 brak het heerleger op. De Friezen en Denen rustten 50 schepen uit, vereenigden zich met de Hollanders en Vlamingen, hielden hier en daar in Spanje aan, geraakten aldaar slaags met de Saracenen, voegden zich nabij Sicilie bij de Italiaansche vloot, en kwamen eindelijk te Ptolomaïs (toen Acre genoemd) aan (*f*).

Ook in dezen Krijgstogt, in welken de Keizer door een toeval het leven verloor, rigtten de Christenen niets verder uit, dan dat zij Ptolomaïs veroverden. Niettegenstaande dezen ongelukkigen uitslag, liet de Paus Coelestinus in 1197 op nieuw het Kruis prediken. De Friezen namen met de Denen en die van Lubek en Bremen hunnen gewonen weg om Spanje, voegden zich op Cijprus bij het hoofdleger en landden weder te Ptolomaïs (*g*). Ook op dezen togt maakten de Christenen geene de minste verovering. Zij sloten evenwel met Saladin eenen wapenstilstand voor 6 jaren.

Ten jare 1199 keerden de heilige krijgers, die in 1189 en 1197 zich op reis begeven hadden, voor zoo verre zij waren overgebleven, tot de hunnen terug.

Zekerlijk kwamen deze Krijgsvaarders vermagerd, hongerig en met ledige handen huiswaards, doch, gelijk vermeld wordt, had de generaal der Friezen, Hartwijck, Aartsbisschop van Bremen, eenige beenderen der Heilige Anna, en het Zwaard, waarmede Petrus het oor van Malchus had afgehouwen, medegebragt (*h*).

Het tijdstip, 't welk ik thans nader, is voor ons des te belangrijker, om dat de voornaamste feiten meestendeels door gelijktijdige schrijvers en door bewijzen gestaafd worden. De Pausen moedigden de wereldlijke Vorsten, toen de met Saladin geslotene wapenstilstand ten einde liep, tot eenen nieuwen Kruistogt aan; doch wegens de ongelukkige gevolgen der vorigen bleef alles bij vrome wenschen. Eindelijk was Paus Innocentius III zoo gelukkig, dat op eene door hem in 1215 belegde Kerkvergadering tot een nieuwen Kruistogt besloten werd. Hierop beval de Paus alle Bisschoppen in hunne Kerspelen het Kruis te laten prediken. De Aartsbisschop van Keulen zond den Keulschen Leeraar Olivier (*i*) met bijzondere aanbevelingsbrieven van den Paus naar Friesland. Deze predikte zelf het Kruis, en gaf aan eene menigte Vicarien door het geheele land volmagt, om in zijne afwezigheid aflaten te schenken en rekruten voor den heiligen krijg aan te werven. Hij liet in de kerken uitgeholde, van boven met ijzer beslagene blokken nederzetten, op dat ieder door eene daarin zich bevindende opening zijne bijdragen tot bevordering der krijgstoerusting mogte storten (*j*). Het prediken van Olivier had eenen buitengemeenen indruk gemaakt bij de Friezen, zoo dat eene ongeloofelijke menigte het Kruis aannam. Zij schijnen echter met de toebereidselen tot den optogt zich niet zoo zeer gehaast te hebben; ten minste herinnerde Olivier hun in eenen brief van het jaar 1216, dat, daar de Denen, Bremers en [illegible] reeds eene groote vloot uitrusteden, het ook tijd werd hunne schepen te bemannen (*k*).

Ook in dezen tijd had de geestvervoering tot overwinning van 't Heilige Land zulk eene algemeene werking, dat duizenden van kinders naar de zeeplaatzen liepen om ook deel aan den strijd te nemen, en hoewel door hunne ouders opgesloten, wisten zij hunne gevangenis te ontkomen op allerlei wijzen, zonder dat de meesten daarna immer zijn terug gekeerd. Zeker schrijver (§) verhaalt er 't volgende van: „In 't jaar 1211 vereenigde zich een groot aantal kinders, (men geeft het op voor 90,000,) onder aanvoering eens knaaps, met het voornemen het Beloofde Land weder te veroveren. De meesten kwamen uit Duitschland en wandelden blijde naar Genua. Hier ondervonden zij echter uit onbekendheid, waar eigenlijk het Beloofde Land lag, onoverkomelijke hinderpalen om hunne avontuurlijke onderneming verder ten uitvoer te brengen. Te Marseille kwamen 30,000; een deel daarvan stierf van ellende, een deel werd vermoord en de overigen als slaven aan de Saracenen verkocht."

Het vervolg hierna.

(*b*) Om den lezer een eenigzins algemeen denkbeeld der Kruistogten te geven, moest ik dit vooraf mededeelen. Men kan wijdloopiger berigt daarvan vinden in de *Duitsche*, *Fransche*, *Italiaansche* en *Oostersche* Geschiedenis. In de Algemeene Wereldgeschiedenis zijn, ten aanzien van dezen eersten en der volgende Kruistogten, het 15de en 16de Deel inzonderheid van belang.

(*c*) Winsem. *Chronyk v. Friesl.* p. 127 en 129. Emmii *Rer. Fris. Hist.* p. 98 en 99. F. Sjoerds, *Friesche Jaarb.* II p. 271 volgg. Schotanus, *Gesch. v. Friesl.* p. 99.

(*) F. Sjoerds, *Jaarb.* II, 321. Emmius geeft ook hier weder zijne twijfelmoedigheid te kennen.

(*d*) Emm. p. 106. F. Sjoerds, II, 370.

(*e*) Helmoldi *Chron. Slav.* L. 2 c. 66. Dit geval vindt men beter en omstandiger vermeld bij F. Sjoerds, *Jaarb.* II, 361 — 363. — Schotanus zegt: „Onse reuck is stanck in hare neus-gaten." —

Volgens Ebert, *Bibliogr. Lexicon* is de Kronijk van *Helmold* naar het H. S. te Lubeck uitgegeven in den jare 1659 en met noten voorzien door *H. Bangertus* in 4° — de eerste druk echter is van 1556.

(*f*) Schot. p. 123. F. Sjoerds, T. II, p. 419. v. Wicht, *Annal. Fris.* M S. — Zijn deze Annalen ook uitgegeven?

(*g*) *Idem*, l. c.

(*h*) Schot. l. c. et *Hist. Archigr. Brem.* apud Lindenb. in Script. rer. Germ. p. 95. — Van de groote bijgeloovigheid dier tijden kan men zich bijna geen denkbeeld maken. Het ontbrak in Friesland niet aan Kruisen in de lucht, misschien reeds de vliegeruitvinding, om het volk te verbijsteren. F. Sjoerds, *Jaarb.* II, 491.

(*i*) Deze Olivier werd in 1223 Bisschop te Paderborn en in 1226 Kardinaal. Vid. Nic. Schat. *Hist. Westph.* L. XX p. 996, seq. — Deze N. Schaten was een Jesuit in Westfalen, geboren 1608, heeft ook de daden van Karel den Grooten beschreven; zijne geschiedenis van Westf. kwam het eerst uit in 1690. Ebert in voce.

(*j*) *Kronijk van den* [illegible] *Schrijver* [illegible], bij Math. in Annal. [illegible] T. II, p. 36, seq. [illegible]

GESCHIEDENIS DER KUSTEN AAN DE NOORDZEE.

De verdienstelijke Oostfries Fridrich Arends gaf in het jaar 1826 eene algemeene Beschrijving van den Watervloed des vorigen jaars uit, onder den titel: *Gemählde der Sturmfluthen vom 3 bis 5 Februar* 1825, voorzien van eene uitmuntende Kaart, en met de meest mogelijke naauwkeurigheid, zoo veel zulks in dergelijke gebeurtenissen geschieden kan, bewerkt. Destijds ontworp de Schrijver het plan om van de vroegere stormvloeden, vooral met betrekking derzelven op de kusten aan de Noordzee gelegen, eene geschiedenis in het licht te geven; evenwel kwam, bij het opstel hiervan, eene bloote beschrijving hem onvoldoende voor, en zijne denkbeelden met zijne nasporingen zich allengs wijder en wijder uitstrekkende, leverden hem eindelijk stoffe genoeg tot een veel grooter omvang. Na volbragten arbeid ontvangen wij nu van den kundigen en onvermoeiden man eene Natuurkundige Geschiedenis van de Kusten der Noordzee, met alle de groote veranderingen die dezelve in eene tijdruimte van meer dan twee duizend jaren door storm en watervloeden hebben ondergaan. Uit eene menigte Geschriften en Werken, waarin over dit onderwerp en in 't algemeen over den natuurkundigen toestand der aarde gehandeld wordt, alsmede uit een aantal weinig of geheel niet bekende Oorkonden en Handschriften betrekkelijk Denemarken, en uit de Oostfriesche Archieven is deze Geschiedenis zamengesteld. Zij voert ten titel;

PHIJSISCHE
GESCHICHTE DER NORDSEE-KUSTE
UND DEREN VERANDERUNGEN
DURCH STURMFLUTHEN
SEIT DER CIJMBRISCHEN FLUTH BIS JETZT.

Het Werk bestaat uit twee deelen, en bevat in de eerste Afdeeling eene natuurkundige en geologische beschrijving van de aloude gedaante, toestand en vorming der Noordzee en hare Kusten.

In de tweede Afdeeling worden beschreven alle de veranderingen, verwisselingen en vervormingen, welke die Kusten hebben moeten ondergaan, voor onze jaartelling, in de eerste eeuwen onzer tijdrekening, en gedurende en na de middeleeuwen. Daarop laat de Schrijver een volledig overzigt van al de stormvloeden volgen, welke van den Cijmbrischen Vloed tot den jare 1830 hebben plaats gehad. Een Kaartje van de Noordzee is er bijgevoegd, — druk en uitvoering bevelen zich aan. De Schrijver beklaagt zich echter, dat het aan berigten ontbrak over de landen tusschen de Elve en den Wezer, terwijl er ook weinig aanwezig was over het Groot-Hertogdom Oldenburg gedurende de laatste honderd jaren.

Wij durven dit Werk, voor de Wetenschappen in het algemeen en voor de Geschiedenis in het bijzonder van veel belang, als eene wigtige bijdrage aanprijzen, en wenschen den Schrijver geluk met zijnen zoo wel volvoerden arbeid, waarvan de last en moeijelijkheid (aan soortgelijke Werken altoos verbonden) door de meesten niet kunnen worden en niet worden doorzien. — Dat de heer Arends echter voor die taak en dergelijke zamenstellingen van deze tak van wetenschap uitmuntend berekend is, hebben wij door dit en zijn vorig werk ondervonden. Het is een wezenlijk verlies, dat dit werk, welligt het laatste moet zijn dat deze Schrijver ons mededeelt, daar hij het voornemen heeft gevormd zijn Vaderland te verlaten en in een ander werelddeel zich te vestigen.

BEMOEDIGING.

Ziet hoe de zon onze kimmen bepeeld!
't Blaauw is den hemel een prachtig sieraad,
Klagen is honen den Maker der wereld!
Treurt dan de schepping in 't doodengewaad? —
Slaat uwe blikken als smarten U krenken
In de natuur, de natuur is zoo schoon; —
Deugd zal uw harten tot blijdschap eens wenken,
Vreugd is der wijsheid een liefelijk loon.

Opent de zielen, laat vreugde U verpozen
Hoort, zij weergalmt in het nachtegaalslied,
Ademt, haar geur is de balsem der rozen
Ziet, hoe zij speelt in den ruischenden vliet.
Proeft dan haar zoet uit de sappen der druiven,
Smaakt hare spijzen bij 't land'lijke feest,
Vreugde doet menschlijke grillen verstuiven,
Voedt en verkwikt en bemoedigt den geest.

Vrienden! hoe rollen langs bloeijende wangen
U de weemoedige tranen dus af?
Mannen betaamt U 't wanhopend verlangen?
Wenscht gij vertwijflend naar dood en naar graf?
Neen! Gij moet nog zoo veel edels verrigten
Neen! Zoo veel goeds moet nog door U gedaan,
Vrolijkheid loont de vervulling der pligten,
Ruste beschaduwt het einde der baan.

Velerlei zorgen en velerlei smarten
Kwellen ons waarlijk uit eigene schuld,
Hoop is verkwikking voor bloedende harten,
Lijdenden sterkt het gelaten geduld.
Wen U de nevels der droefheid omgeven,
Heft tot de starren uw zinkenden moed:
Vest uw vertrouwen op 't betere leven;
Goeden, die gaat het op 't einde toch goed.

Laat ons dan vrolijk de schepping aanschouwen,
Ziet de natuur is verrukkijk en schoon!
Maar ook der nooddruft geen penning onthouwen,
Vrienden! het weldoen verdubbelt het loon.
Mint! want de liefde is de schoonste der deugden,
Wijdt gij der onschuld haar heiligen gloed:
Maar dan bemint ook met meerdere vreugden
Alles wat edel en schoon is en goed.

Handelt! uit daden wordt wijsheid geboren,
Roem en onsterfelijkheid kroonen de vlijt.
Toont door uw daden de kronkelende sporen
Van onzen vlugtig vervliegenden tijd.
In onzen kring al het goede te stichten,
Liefde den Naasten en eerbied voor God, —
O, dan vervullen wij heilige pligten,
O, dan veredlen wij aller genot!

(*k*) Vid. *Epist.* in *het Groot Placaat- of Charterboek* van v. [illegible] I, p. 86.

(§) K. [illegible]

Moedig! de vreugde zal 't lijden vervangen,
Laven de ziel aan het einde der baan,
Blikt dan op 't graf met Cijpressen omhangen,
't Blaauw van de zachte Vergeetmijniet aan.
Vrienden! wij moeten ons zeker verheugen,
Vreugde is des Vaders verheven gebod,
Schenkt ons' den nektar met liefiijke teugen, —
Vreugde der onschuld is godlijk genot.

Naar VON SALIS. v. L.

*** Getrouwd:
Bolsward, P. ADAMA, en
den 26 Mei 1833. J. BROUWER.

*** Getrouwd:
Leeuwarden, L. HOSBACH, en
den 29 Mei 1833. J. COREÉ.

*** Mijne geliefde Echtgenoot, SARA ELISABETH OFFERS, beviel heden van *twee* welgeschapene ZONEN. G. R. ZIJLSTRA.
Leeuwarden, den 31 Mei 1833.

*** Heden beviel voorspoedig van eene welgeschapene DOCHTER, BERNDINA COVERS, geliefde Echtgenoot van C. EGIDIUS VOSS.
Leeuwarden, den 31 Mei 1833.

*** Heden morgen ten vier ure, beviel voorspoedig van eene DOCHTER, BAUDINA ELISABETH STINSTRA, geliefde Echtgenoot van
Harlingen, den 1 Junij 1833. T. J. TERPSTRA NOIJON.

*** In den vroegen morgen van heden, omstreeks drie ure, overleed alhier, IDS JANS BERGSMA, in den ouderdom van 68 jaren en 6 maanden; de gevolgen eener borstkwaal en bijkomende koortsen maakten een einde aan zijn, vóór ons zoo dierbaar leven; hopende dat zijne overgang zalig mag zijn, terwijl wij in den wil des Allerhoogsten nedrig willen berusten. AFKE FEDDES WIJETSMA,
Heeg, Wed. IDS JANS BERGSMA.
den 23 Mei 1833. *Mede uit naam van mijne Kinderen.*

P S. Deze dient tot communicatie aan Vrienden en Bekenden.

*** Heden na den middag ten 3½ ure overleed zeer zacht, aan eene uitterende ziekte, onze waarde Broeder RUURD LUITSENS DE GROOT, in den ouderdom van 35 jaren en ruim 3 maanden. — Deze is dienende tot kennisgeving aan Vrienden en Bekenden. IJ. IJ. REEN.
Akkrum, den 26 Mei 1833. *Mede uit aller naam.*

*** Heden in den vroegen morgen ontsliep zeer zacht onze geliefde Moeder en Grootmoeder, Vrouwe EGBERDINA HAGENOUW, Weduwe wijlen den Hoog Geleerden Heere CHRISTIAAN ALLARDI, in den gezegenden ouderdom van negentig jaren en iets meer dan vijf maanden. C. ALLARDI.
A. TELTING.
Franeker, A. C. H. TELTING, Geb. HUGUENIN.
den 27 Mei 1833. E. M. TELTING.

*** Heden avond ten zeven ure overleed de Heer JOHs. RINSMA, in den ouderdom van ruim 72 jaren, in leven Waagmeester alhier. R. TUININGA,
Harlingen, den 29 Mei 1833. *Testam. Executeur.*

LEEUWARDEN, den 30 Mei 1833. — Gisteren in den laten avond overleed tot mijne en mijner Kinderen bittere droefheid, mijn hartelijk geliefde Echtgenoot, de Wel Edel Gestrenge Heer Mr. JENTJE DOMINICUS WIERDSMA, Lid der Staten van Vriesland, Wethouder dezer Stad, plaatsvervangend Vrederegter en Notaris, in den ouderdom van 52 jaren en 2 maanden, na gedurende zes maanden door zenuw-toevallen veel geleden te hebben. E. C. NAUTA,
Weduwe J. D. WIERDSMA.

HAARLEM, den 31 Mei 1833. Heden overleed alhier, in den ouderdom van ruim 81 jaren, de Hoog Welgeboren Heer, Jonkheer CASPER BARON VAN BREUGEL, Lid van den Raad der stad Haarlem, Oud-Directeur der Belastingen in de Provincie Vriesland.

HALLUM, den 1 Junij 1833. Heden overleed onze waarde Vader, ATZE L. BOSCH, in den ouderdom van 76 jaren en 3 maanden, na eene ziekte van 4 weken.
F. A. BOSCH.
R. J. ZIJLSTRA.
K. G. HOEKSTRA.

*** Heden nacht overleed ons teedergeliefd jongste Zoontje, MATTHIJS, oud ruim zeven maanden. L. IJPEIJ.
Leeuwarden, den 1 Junij 1833. E. M. IJPEIJ, Geb. SALVERDA.

De Prijs der BOTER te Leeuwarden, den 31 Mei 1833, *f* 21 : 50.
De In- en Uitlandsche Rogge en Tarwe was dien zelfden dag: Rogge *f* 175 : 50 het Last. — Tarwe *f* 7 : 50 de Mudde.

PRIJSCOURANT DER EFFECTEN.

AMSTERDAM, DEN 1 JUNIJ 1833.

NEDERLANDEN.				Gebl.
Werkel. Schuld	2½ pct.	48$\frac{7}{16}$	48⅝	48½
Dito dito	5 „	88⅝	88⅞	88$\frac{11}{16}$
Uitgestelde Schuld ...		1$\frac{5}{16}$	1⅜	1$\frac{23}{64}$
Kansbiljetten van dito.	*f*	22$\frac{9}{16}$	22⅞	22¾
Amort. Sijndicaat ...	4½ pct.	83¼	84	83¼
Dito dito	3½ „	70	70¾	70
Schatkistbiljetten	6 „	101⅛		
OorlogsLasten	5 „	98¾	99	99
Leening 1831	6 „			
Handel-Maatsch. ...	4½ „	94⅞	95	95
FRANKRIJK.				
Ins. Grb. p. 22 Junij	3 pct.	80¼	80½	80½
ENGELAND.				
Ins. Grb. p. 13 Mei	3 pct.			
SPANJE.				
Perp. R. Emissie Am.	5 pct.	70½	70¾	70½
Dito dito à *f* 1000.	3 „	46½		
Uitgest. 3 pct. Schuld		14¼	14$\frac{9}{16}$	14¼
Cortes Bons te Lond.	5 „	16		
NAPELS				
Certific. bij *L. & B.*	5 pct.	82½		
Dito bij *Falconn.&C.*	5 „			
Leen. te L. bij Roths.	5 „			
RUSLAND.				
Obl. *Hope* 1798 en 1816	5 „	99⅛	99¼	99¼

				Gebl.
Obl. *Hope* 1828 en 29	5 pct.	100	100⅛	100⅛
Cert. dito 1831 en 33	5 „	90	90⅛	90⅛
Obl. te Londen ...	5 „			
Cert. te Hamburg ..	5 „			
Inschrijving in Assig.	6 „	66½	66¾	66⅝
Certificaten van dito	6 „			
POLEN.				
Aand. met Lot. fl. 100.	*f*			
PRUISSEN.				
Aand. met Lot. R. 50	*f*	95½		
OOSTENRIJK.				
Aand. met Lot. *f* 100	*f*			
Dito dito *f* 250.	4 pct.	-		
Metalliek	5 pct.	92⅜		
Dito te Lond. gen.	5 „			
Dito	2½ „			
W.-Bank bij *Goll&C*	5 „	95		
Dito	4 „	80½		
Cert. Stadsb. bij dito	2½ „			
Ween. Bank-Actien	3 *f*			
DENEMARKEN.				
Negot. te Londen.	3 pct.	73¾		
BRAZILIEN.				
Neg. bij Roth. ...	5 pct.	69½		
GRIEKEN.				
Neg. te Londen ..	5 pct.	32½	37½	

Brazil. van 100 £st. 69½; van 200 £st. 68; Columb. 1ste leening van 100 £st. 15½, ⅞; dito 2de leening van 100 £st. 16¼; van 250 £st. 13½; van 500 £st. 13⅛, ¼; onbepaalde Coupons *f* 3½; blaauwe Grieken van 100 £st. 37; van 200 £st. 34½; van 300 £st. 34; van 500 £st. 32½; onbepaalde Coupons *f* 7⅜, ½; roode Grieken van 100 £st. 31, 30¾; van 200 £st. 30½, 30, ⅛; van 300 £st. 30; Peruan. 6 pCt. van 100 £st. 13¾; Coupons *f* 3.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS DER STAD DOCKUM, maken door deze bekend, dat de aanstaande KERMIS aldaar zal beginnen op Vrijdag den 7 Junij e. k., zullende de gewone PAARDENMARKT op Maandag den 10 Junij daaraanvolgende worden gehouden. — Voorts zal op Dingsdag den 11 Junij, des namiddags ten half twee ure, worden Verharddraafd: *Eene fraaije met ZILVER gemonteerde ZWEEP*, door Paarden, welke ten genoegen der Keurmeesters moeten zijn, en alhier geene Zweep hebben gewonnen; de monstering der Paarden zal precies ten elf ure plaats hebben. *Burgemeester en Wethouders voornoemd*,
Dockum, W. R. V. D. WEIDE.
den 3 Mei 1833. *Ter ordonnantie van dezelven*,
A. VAN SLOOTEN.

NB. Blijkens bovenstaande advertentie zullen de PAARDENMARKT en HARDDRAVERIJ EENE WEEK LATER PLAATS HEBBEN *dan in de Couranten van den 7 en* 10 *Mei is geannonceerd.*

De Notaris C. W. SEMLER, te Grouw, zal, op Zaturdag den 8 Junij 1833, des namiddags om 2 uren, ten huize van den Kastelein *Jouke Jelles Schaap*, te Jorwerd, publiek, bij strijk- en verhooggelden, presenteren te *verkoopen:* Het OP STEEL STAANDE GRAS, en dadelijk daarna, voor dit jaar, te *verhuren:* Het NAGRAS van de Landen der Zathe genaamd *het Tjirkenest*, te Jorwerd, tot St. Petri en 12 Mei ll. gebruikt door *Doeke Ebes Eestra*, aldaar; — en zulks in 9 perceelen, op Conditien die inmiddels te vernemen zijn bij voornoemden Notaris, alsmede bij den Heer P. BOLTJES, te Jorwerd.

M... is voornemens, in de maand Julij aanstaande, tijd en plaats nader te bepalen, publiek na laren verkoopen: Den HOUTZAAGMOLEN *DE ZON*, buiten het Kleine Poortje bij Groningen, alsmede de daarbij gelegene HUIZEN, TUINEN, LANDERIJEN enz., behoorende tot de Nalatenschap van wijlen den Heer *H. H. Ne*... [illegible]

Verkooping van Paarden, Rijdtuigen, enz.

De Notaris E. T. KUIPER, te Bolsward, zal, op Donderdag den 6 Junij, des namiddags ten 2 ure, buiten de Blaauwpoort, in de Oude Koekzak, ten verzoeke van den Logementhouder WIEBES, publiek, bij boelgoed en gereede[n] de, presenteren te verkoopen:

Zes beste Paarden, als: een span zesjarige bruine Ruinen, een paar bruine Mer[ries], een zwarte Ruin en eene bruine Merrie; allen mak en in alle tuig bereden.

Een bekleede Wagen met vaste kap, een Wagen met losse kap, drie Pou[r] Chaisen, waarvan een zoo goed als nieuw, een Hoolwagen, twee Aardkarren en [een] Sleeptrog; alsmede eene aanzienlijke partij Wagengereiden en Paardentuig, en het [geen] meer zal worden aangeboden.

VERKOOPING VAN BLOEMEN.

S. TULP, bij de Vischmarkt, te Leeuwarden, zal, op Woensdag den 5 Junij 18[33], ten elf ure voor den middag, ten zijnen verkoopplaats op de Tweebaksmarkt, [ten] overstaan van den Notaris Mr. J. D. VAN DER PLAATS, aldaar, verkoopen: Onderscheidene soorten van BLOEMEN, in Potten.

T E H U U R,

OM IN DE MAAND AUGUSTUS E. K. TE AANVAARDEN:

Eene nette en zeer ter nering staande KOOPMANS HUIZINGE; met alle GEREEDSCHAPPEN welke tot eenen compleeten Winkel en Grossierderij behooren, staande in de Peperstraat te Leeuwarden, door de Weduwe *H. Dijkman* bewoond; in welke door gemelde Weduwe meer dan twintig jaren met goed gevolg Koffij-, Thee- en Kruideniers affaire, Grossierderij en Tapperij in Sterke Dranken is, *nog* wordt uitgeoefend. Nadere informatien te vernemen bij bovengemelde Weduwe of bij J. G. SCHNEIDER, Koopman over de Langepijp te Leeuwarden.

Een ieder welke iets te vorderen heeft van, verschuldigd is aan, of Goederen in bewaring heeft van de Nalatenschap van wijlen Mevrouwe *G. TEITSMA*, Weduwe L. F. DE WOSSON, wordt verzocht daarvan opgave of betaling te doen, vóór den twintigsten Junij eerstkomende, aan de Medicinæ Doctor S. FOCKEMA, als Executeur Testamentair, wonende op de Tweebaksmarkt, te Leeuwarden, letter B, no. 210.

Al diegenen die iets verschuldigd zijn aan, of iets te vorderen hebben van den Boedel van *RINKE KLAZES KLEITERP*, in leven Boer onder Mantgum, en aldaar overleden, worden verzocht daarvan opgave of betaling te doen vóór of op den 20 Junij eerstkomende, bij LUITSEN K. KLEITERP, Boer aldaar, of bij den Notaris AVENHORN VAN NAUTA, te Rauwerd.

Onderlinge Brandwaarborg-Maatschappij VAN WOUDSEND.

Op den vijftienden Mei is door de Hoofd Directie der Onderlinge Brandwaarborg-Maatschappij van Woudsend, in het Heeren Logement te Heerenveen, aan gecompareerde deelnemers *de Rekening overgelegd* van het afgeloopene Administratie jaar, waarbij tevens gebleken is, dat de voorgevallene *Brandschade* met iets minder dan *drie en eene halve Cent van iedere* 100 *Gulden ingeschreven kapitaal* is gedekt; en de Administratiekosten van het ingegane jaar niet hooger zijn ingevorderd dan 64 *Cents per aandeel* met $\frac{1}{10}$de verhooging van iedere *f* 1000 voor hoogere Kapitalen; — dat het Kapitaal der Inschrijving zeer aanmerkelijk, en wel omstreeks *een Millioen* is vermeerderd. — Men kan zich ter nadere inlichting en deelneming adresseren zoo wel bij de Directie, als bij de Heeren Mr. *T. S. Tromp*, te Leeuwarden; *P. J. de Hoop*, te Nieuwland; *S. Sinnema*, te Wijns; Jhr. *D. Engelen*, te Heerenveen; Mr. *J. Schik*, te Leeuwarden; Mr. *B. Haga* en Mr. *J. J. Wiersma*, te Sneek; Mr. *A. van Slooten*, te Dokkum; *J. H. D. Munnik*, te Oldeboorn; *A. G. Geerts*, te Joure; *J. J. van Eijck*, te Oosterwierum; *J. van Knijf*, te Driesum; *P. H. Buisma*, te Langweer; *T. Schuurmans*, te IJlst; *A. Blinxma*, te Wolvega; *J. de Jong*, te Rijs; *IJ. L. Visser*, te Workum; *T. H. van der Meer*, te Dragten; *R. J. Landman*, te Tjerkgaast; *P. W. Feenstra*, te Warga; *S. Douma*, te Bergum; *A. E. van Eijck*, te Oosterzee; *H. Oneides*, te Oudega; *U. Ekema*, te Sneek, (voor Wijnbritseradeel) *J. Albarda Gerlsma*, te Koudum; *A. A. Bonnema*, te Kollum; alsmede bij de Heeren *J. Slot*, te Groningen, en *A. Stoep*, te Meppel.

TROMP, *Directeur Boekhouder.*

De ondergeteekenden door de, in de bijeenkomst van den 15 dezer, tegenwoordig zijnde deelgenooten gecommitteerd tot het opnemen en nazien der Rekening van Heeren Directeuren en Boekhouder der Onderlinge Brandwaarborg-Maatschappij van Woudsend, over het afgeloopen Administratie jaar, berigten, bij deze, dat zij gezegde Rekening met alle de daarbij behoorende Boeken en Registers in de beste orde hebben bevonden, en dat dezelve de volkomene overtuiging hebben opgeleverd, dat het beheer dezer Onderlinge Brandwaarborg-Maatschappij zich onderscheidt niet alleen door naauwkeurigheid en eenvoudigheid, maar ook door minkostbaarheid, zoodat de deelneming daarin met alle ruimte mag worden aangeprezen.

Heerenveen, J. S. TROMP, *van Woudsend.*
den 15 Mei 1833. J. SLOT, *van Groningen.*
Mr. J. SCHIK, *van Leeuwarden.*

De Floreenpligtige Ingezetenen van de Hervormde Godsdienst worden geconvoceerd, om op den 18 Junij e. k., des voormiddags om elf uur, te compareren, in de Kerk te Rijperkerk, om in persoon, of bij behoorlijke volmagt te stemmen, eenen PREDIKANT in de Hervormde Gecombineerde Gemeente van Rijperkerk en Hardegarijp, en zulks volgens het Reglement daarvan zijnde.

In naam des Kerkeraads van voornoemde Gemeente,
F. HELLENDOORN CRAMER, *Consulent.*

De onbekende houders van aandeelen in de Negotiatie van *f* 1,500,000, onder verband van het Kanaal van Hasselt en Veenlanden in Overijssel, welke nog niet zijn toegetreden tot de overeenkomst met de eigenaars, welke reeds geteekend is door alle de bekende houders, te zamen bereids de groote meerderheid der aandeelhouders uitmakende, worden door deze uitgenoodigd zulks als nog te doen; waartoe die acte tot 15 Junij eerstkomende voor hen ter inzage en teekening zal liggen:
te Utrecht, bij de Directeuren de Heeren VLAER & KOL;
„ Amsterdam, bij de Associatie KASSA, en
„ Leeuwarden, bij den Heer Mr. B. ALBARDA.
En worden gemelde houders verzocht zich daarmede te vereenigen, terwijl na verloop van dien tijd ten aanzien der terugblijvenden of afwezigen de homologatie van Zijne Majesteit den Koning zal worden gevraagd.

De ondergeteekende ruim derdehalf jaar met de Schutterij uitgetrokken geweest zijnde, en nu zijne affaire hervat hebbende, beveelt zich ten vriendelijkste in gunst en recommandatie bij zijne geëerde Stad- en Landgenooten.

JODOCUS HEERINGA, Hz.,
Mr. Verwer en Glazenmaker.
Wonende in de Groote Kerkstraat, letter I, no. 107, te Leeuwarden.

L E E S H I E R.

De Gebroeders A. & J. SANDERS, hebben bij deze de eer aan het publiek te verwittigen, dat zij thans in de stad Dockum, in de Hoogstraat, wijk 6, letter A, woonachtig zijn, en aldaar de affaires zullen uitoefenen in het verkoopen van allerhande soorten van Manufacturen, alsmede het maken en verkoopen van nieuwe Beddegoederen en Dekens, alles voor civiele prijzen. — Verzoeken een ieders gunst en recommandatie, met belofte van eene prompte bediening.

H A R D D R A V E R IJ.

Met consent van den Heere Grietman van Wonseradeel, gedenken de drie Kasteleins met eenige Liefhebbers van Makkum, op Donderdag den 6 Junij 1833, te laten Verharddraven, en aan den winner vrij te vereeren: *Een fraai ZILVEREN SCHENKBLAD*; waarop alle Paarden zullen worden toegelaten, mits tot genoegen der Keurmeesters zijnde.

De Liefhebbers worden verzocht, zich des voormiddags om 11 uren aan te geven in het logement de Prins, te Makkum.

)o( )o( )o(Een BAKKERSKNECHT, zijn werk ten deele verstaande en ... dienst begeerende, vervoege zich ten spoedigsten bij *S. MENARDI*, te Kollum, bij wien ook een beste BUILMOLEN uit de hand TE KOOP.

)o( )o( )o(Een KUIPERSKNECHT, het Botervatmaken verstaande, met bewijzen van goed zedelijk gedrag, kan direkt werk bekomen bij *EGBERT J. ANDELA*, Kuiper te IJlst. *Brieven franco.*

)o( )o( )o(Een KUIPERSKNECHT, zijn werk ten deele verstaande, kan direkt werk bekomen bij *JAN H. DOELE*, te Balk. *Brieven franco.*

L E E S T H I E R.

Er wordt sedert den nacht tusschen den 28 en 29 Mei uit het Land van T. C... KENS, te Nieuwolda, (provincie Groningen,) vermist: Een zwart... RUINPAARD; hebbende eene kleine kol voor den kop en eenige witte haren ... de nosteren en aan den koker, een witte voet aan het regter achterbeen ... de koot; middelmatig van grootte; kort van rug; matig bij vleesch; ... haar. Die hetzelve teregt brengt, of hiervan aanwijzing weet te doen, ... loond. Nordema ... [illegible]